

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลท้ายหาด

กองการศึกษาฯ และวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนตำบลท้ายหาด
ปรับปรุงฐานข้อมูล ในเดือนธันวาคม 2566

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดย

องค์การบริหารส่วนตำบลท้ายหาด

อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราชการ ๒๕๖๐ มาตรา ๕ รัฐต้อง (๑) อนุรักษ์ฟื้นฟูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณี อันดีงามของท้องถิ่นและของชาติและจัดให้มีพื้นที่สาธารณะ สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วม ในการดำเนินการด้วยภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่งช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง สร้าง ความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิ แก่คนไทยสามารถปรับประยุกต์หลักธรรมคำสอนทาง ศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค

กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลท้ายหาด อำเภอ เมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญา ท้องถิ่นจึงได้จัดทำ กิจกรรมสำรวจฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อให้ข้อมูลภูมิ ปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิ ปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ต่อไป

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หมายถึงพื้นความรู้ความสามารถที่ผ่าน กระบวนการคิดโดยใช้สติปัญญาของคนในท้องถิ่นมีการเรียนรู้และการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่ อีกรุ่นหนึ่งจนเกิดผลดีงาม มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาการพัฒนา คุณภาพชีวิต ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง ไปในแต่ละยุคสมัย

๒. ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่

๒.๑ ด้านเกษตรกรรม คือภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรม/การปศุสัตว์/ การประมง/การป่าไม้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน,เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น

๒.๒ ด้านหัตถกรรม คือภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือ และอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ใช้เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานจักสาน, งานแกะหนังตะลุง,งานทอผ้าด้วยมือ,งานเย็บปักถักร้อย,การทำหัวโขน เป็นต้น

๒.๓ ด้านอุตสาหกรรม คือภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิตโดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของเป็นจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านการบริการ เช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป(โต๊ะ/ตู้),การแปรรูปสิ่งต่างๆ จากยางพารา เป็นต้น

๒.๔ ด้านการแพทย์ไทย คือภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทย(การนวดไทย/การนวดประคบสมุนไพร),การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค,การผดุงครรภ์พื้นบ้านโดยหมอตำแยชาวไทยมุสลิม(โต๊ะบีแดด) เป็นต้น

๒.๕ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า,การสืบชะตาแม่น้ำ,การทำแนวปะการังเทียม,การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น

๒.๖ ด้านศิลปกรรม คือภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม,ประติมากรรม,นาฏศิลป์,ดนตรี,ทัศนศิลป์,คีตศิลป์,การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ เช่น การขับร้องเพลงอีแซว,ลำตัด,ลิเก,หมอลำ,โนรา เป็นต้น

๒.๗ ด้านภาษาและวรรณกรรม คือภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาพูดและภาษาเขียน เช่น ภาษาโบราณ,ภาษาถิ่น,หนังสือ,ตำรา,ตำรับอาหาร,งานประพันธ์/บทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง,เรื่องสั้น,นวนิยาย,นิทาน,บทเพลงพื้นบ้าน เป็นต้น

๒.๘ ด้านอื่น ๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

แยกตามประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในตำบลท้ายหาด อำเภอเมืองสมุทรสงคราม
จังหวัดสมุทรสงคราม ได้ดังนี้

๑. ด้านศิลปกรรม

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑.	ดนตรีไทย	นายทองเอก หลินบุตร	หมู่ ๕ ตำบลท้ายหาด

๒. ด้านภาษาและวรรณกรรม

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑.	การขับร้องเพลงไทย เพลงพื้นบ้าน	นายกรเอก เพื่อนพันธ์	หมู่ ๓ ตำบลท้ายหาด
๒.	การขับร้องเพลงกล่อมเด็ก	นางสายหยุด เทียนทับทิม	หมู่ ๔ ตำบลท้ายหาด

๓. อาหารพื้นบ้าน

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑.	การทำขนมกล้วยเบรคแตก	นางมยุรี บุญประดิษฐ์	หมู่ ๓ ตำบลท้ายหาด
๒.	การทำขนมไทย , อาหารไทย	นางรำพา คำวัฒนกุล	หมู่ ๒ ตำบลท้ายหาด

๔. ด้านหัตถกรรม

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑.	การทำบายศรี	นางสาวเบ็ญจา พมศิริ	หมู่ ๔ ตำบลท้ายหาด
๒.	การทำไม้กวาดทางมะพร้าว	นายสุนทร สุขสมบูรณ์ธนา	หมู่ ๔ ตำบลท้ายหาด

๕. ด้านเกษตรกรรม

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑.	หมอดินอาสา	นายสมพร หวังเจริญ	หมู่ ๓ ตำบลท้ายหาด
๒.	การปลูกพืชแซมในสวนมะพร้าว	นางอัญชลี สุขสมบูรณ์ธนา	หมู่ ๔ ตำบลท้ายหาด
๓.	การเกษตร	นายอิทธิเดช กาพดิษฐ์	หมู่ ๔ ตำบลท้ายหาด

ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายทองเอก หลินบุตร

โรงเรียนท้ายหาด หมู่ที่ ๕ ตำบลท้ายหาด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

ชีวิตการศึกษาและการทำงาน

นายทองเอก หลินบุตร จบการศึกษาระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ จากโรงเรียนวัดบางแคกลางไพร่ประชาชนกุล อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ปัจจุบันสอนดนตรีไทยแก่เยาวชนที่มีความสนใจ ดนตรีไทยทุกวัน โดยไม่คิดค่าตอบแทน

ลักษณะการเรียนรู้และการถ่ายทอด

ได้เรียนรู้และรับการถ่ายทอดมาจากครูแย่ง ทางมีศรี (ครูปี่พาทย์ตำบลบางแค) ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว และได้ฝากตัวเป็นศิษย์ครูวงศ์ รวมสุข(ครูซอด้วง ซออู้ ตำบลบางแค)

ผลงาน

นายทองเอก หลินบุตร เป็นครูสอนดนตรีไทย โดยเฉพาะซอด้วง และซออู้ ให้แก่นักเรียน เยาวชน และประชาชนที่มีความสนใจ โดยไม่คิดค่าตอบแทนและส่งเสริมให้เยาวชนใช้เวลาว่างมาเล่นดนตรีไทย ทำให้เยาวชนมีจิตใจอ่อนโยน มีสัมมาคารวะและมีสมาธิ

องค์ความรู้

มีความรู้ด้านดนตรีไทย เนื่องจากมีความสนใจระนาดตั้งแต่วัยเด็กและแสวงหาความรู้เพิ่มเติมตั้งแต่ศึกษาในระดับประถมศึกษา จากครูแย่งทางมีศรี (ครูปี่พาทย์ ตำบลบางแค) และได้ฝากตัวเป็นศิษย์ครูวงศ์ รวมสุข (ครูซอด้วง ซออู้ ตำบลบางแค) เมื่อถึงวันนี้ นายทองเอก หลินบุตรจึงมีประสบการณ์ในการเล่นดนตรีไทยระดับมืออาชีพ

การถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่ชนรุ่นหลัง

เป็นผู้เสียสละและอุทิศตนเพื่อส่วนรวมมาโดยตลอด ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและ ได้ทุ่มเทความรู้ความสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้การเล่นดนตรีไทยโดยเฉพาะซอด้วง และซออู้ ให้แก่นักเรียน เยาวชน และประชาชนที่สนใจโดยไม่คิดค่าตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น ปัจจุบันจึงมีนักเรียน เยาวชน และประชาชนที่สนใจมาฝากตัวเป็นศิษย์เพิ่มขึ้น

ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ ประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายกรเอก เพื่อนผัน ที่อยู่ ๓ หมู่ที่ ๓ ตำบลท้ายหาด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม
ผลงานโดดเด่น คือ ขับเสภา

ชีวิตการศึกษา และการทำงาน

นายกรเอก เพื่อนผัน จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม
รับราชการครูมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๒ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งครู คศ.๒ วิทยาลัยนาฏการ โรงเรียนศรีธธาสมุทร
ลักษณะการเรียนรู้และการถ่ายทอด

ได้เรียนรู้ และรับการถ่ายทอดมาจากมหาวิทยาลัยศิลปากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่นและศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเอง
ผลงาน

ผลงานของนายกรเอก เพื่อนผัน ที่โดดเด่นคือ การขับร้องเพลงกล่อมลูก ขับเพลงเสภา การอ่านทำนองเสนาะ
และเป็นวิทยากรอบรม บรรยาย และสาธิต การอ่านทำนองเสนาะ การขับร้องเพลงพื้นบ้านภาคกลาง เป็นต้น
ได้รับเกียรติเป็นผู้ทำคุณประโยชน์ต่อกระทรวงวัฒนธรรม ระดับจังหวัด ด้านศิลปะ ประจำปีพุทธศักราช
๒๕๕๑ จากกระทรวงวัฒนธรรมและเป็นศิลปินร่วมสมัย สาขา คีตศิลป์ ของจังหวัดสมุทรสงคราม

องค์ความรู้

เป็นครูสอนภาษาไทย ที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษา และวรรณกรรมเป็นอย่างดี สามารถใช้ภาษาไทย
ได้ถูกต้องทุกทักษะที่โดดเด่น คือ การขับร้องทำนองเสนาะ การขับร้องเสภาเพื่อเผยแพร่ความรู้ และ
ประชาสัมพันธ์ และการประกวดเป็นการจรรโลงมรดกทางวัฒนธรรมด้านภาษา สร้างเสริมคุณธรรมแก่ผู้ฟัง
และผู้อ่าน

การถ่ายทอดภูมิ ปัญญาสู่ชนรุ่นหลัง

นายกรเอก เพื่อนผัน ได้ถ่ายทอดความรู้แก่เยาวชน ด้วยการจัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอน แบบฝึกทักษะ
และบทเรียนสำเร็จรูปในขณะเดียวกันก็ได้ริเริ่มทำเอกสารเผยแพร่ให้ชุมชนทราบและได้สอดแทรกการใช้
ภาษาไทย ช่วงปฏิบัติหน้าที่พิธีกรในงานต่างๆ เช่น อบรมเชิงปฏิบัติการ "ศิลปะการสื่อสารในวัฒนธรรมไทย"

ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น

นางสายหยุด เทียนทับทิม ที่อยู่ ๑๒๔/๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลท้ายหาด อำเภอเมือง
จังหวัดสมุทรสงคราม

สาระสำคัญ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ จากโรงเรียนวัดท้ายหาดเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น
สาขาศิลปการแสดงและดนตรีประเภทขับร้องเพลงกล่อมเด็กเป็นผู้มีความชำนาญเกี่ยวกับการร้องเพลง
กล่อมเด็ก จึงได้รับเชิญจากสถานศึกษาเป็นครูภูมิปัญญาท้องถิ่น สอนนักเรียนขับร้องเพลงกล่อม ทั้งนี้เพื่อ
อนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีไทยให้คงอยู่สืบไป

ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น

นางมยุรี บุญประดิษฐ์

ประธานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรดาหลา นางมยุรี บุญประดิษฐ์ เลขที่ ๕๔ หมู่ ๓ ตำบลท้ายหาด อำเภอเมืองฯ จังหวัดสมุทรสงคราม เบอร์โทร ๐๘๕-๑๘๖-๙๒๖๑ นางมยุรี บุญประดิษฐ์ เป็นผู้นำในชุมชน ก่อตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรดาหลา มีสมาชิกรวม ๑๕ คน จัดตั้งขึ้นเพื่อแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรในชุมชนและจังหวัดใกล้เคียง เป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบปัญหาผลผลิตตกต่ำ โดยเฉพาะกล้วย เริ่มจากการทำกล้วยเบรคแตก ทดลองทำลองผิดลองถูกกว่า ๑๐ ปี และมีการพัฒนา มาเรื่อยๆ จนได้ผลิตภัณฑ์กล้วยเบรคแตกที่มีรสชาติดี ใช้กล้วยหอมทองเพราะมีกลิ่นหอมละมุน มีเนื้อกล้วย ที่ทอดแล้วกรอบ อร่อย เคี้ยวเพลิน เป็นที่ถูกใจของผู้บริโภคเป็นอย่างยิ่ง มีการพัฒนากระบวนการแปรรูป กล้วยเบรคแตก เน้นการผลิตสินค้าจากวัตถุดิบธรรมชาติ ปลอดภัยไม่ใส่สารกันบูด ปรับปรุงมาตรฐานการผลิต อย่างต่อเนื่อง จนผ่านการรับรองของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม

มาตรฐาน GMP , มผช., Halal และ ประกวดได้รับรางวัลมากมาย เช่น กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชน, OTOP ๕ ดาว, ออย. Quality Award ปี ๒๐๑๘ เป็นต้น จัดได้ว่าเป็นโรงงานผลิตที่ได้ มาตรฐานและได้รับการยอมรับเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ยังมีการอบรมรับความรู้และมีการพัฒนา อาชีพกันอยู่ตลอด จากความพยายามของกลุ่ม องค์กรจนเกิดเป็นตัวสินค้า

ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น

นางรำพา คำวัฒนกุล

ที่อยู่ ๕๑/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลท้ายหาด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

โทรศัพท์ ๐๓๔ ๗๑๔๒๗๔ , ๐๘๑ ๓๗๓๘๒๔๐

ชีวิต การศึกษาและการทำงาน

นางรำพา คำวัฒนกุล จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาบริหารธุรกิจจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ปัจจุบันประกอบอาชีพทำขนมไทย (ข้าวตังหน้าปลาหยอง)

ลักษณะการเรียนรู้และการถ่ายทอด

ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และพัฒนาสินค้า ให้มีรสชาติอร่อย สะอาดและราคาย่อมเยาว์

ผลงาน

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้รับการคัดเลือก ให้เป็นสินค้า OTOP ประเภทอาหาร(ข้าวตังหน้าปลาหยอง)

ในระดับสี่ดาว ปัจจุบันนางรำพา คำวัฒนกุล ได้รวมกลุ่มกับเพื่อนบ้านก่อตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท้ายหาดขึ้น

องค์ความรู้

เป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญในการทำขนมไทย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น โดยศึกษาและฝึกปฏิบัติจริง จนเกิดความชำนาญ มีกรรมวิธีเลือกใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ เพื่อให้ขนมข้าวตังหน้าปลาหยองมีรสชาติอร่อย สีสันสวยงาม เก็บรักษาขนมให้อยู่ได้นาน และมีราคาย่อมเยา เหมาะอย่างยิ่งที่จะซื้อเป็นของขวัญให้เพื่อนญาติพี่น้อง

การถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่ชนรุ่นหลัง

เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ในการทำอาหารไทย (ข้าวตังหน้าปลาหยอง) ให้แก่นักเรียนในสถานศึกษาต่างๆ

กลุ่มแม่บ้านและประชาชนทั่วไป

ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น

นางสาวเบ็ญจฯ พมศิริ อยู่บ้านเลขที่ ๕/๒ หมู่ ๔ ตำบลท้ายหาด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม
ทุกครั้งเวลามีงานเทศกาลทาง อบต. ผู้ใหญ่บ้านหรือคนรู้จักก็จ้างหรือไหว้วานให้ไปทำบายศรี ทำให้เกิดเป็น
อาชีพมาจนถึงปัจจุบัน

วัสดุ/อุปกรณ์

- พานบายศรี
- โฟม
- ลวดเย็บกระดาษ
- ใบตอง
- ดอกไม้ต่างๆ

ขั้นตอน/วิธีทำ

- ๑.เอาใบตองที่มีลักษณะแก่หรืออ่อนที่สุด เพราะจะทำให้เวลาชดน้ำมันมะกอกมีสีที่เงางาม
- ๒.ริเอาใบตองแล้วไปเช็ดทำความสะอาด แล้วนำตองไปแช่น้ำ
- ๓.เอาใบตองมาฉีกให้เท่าๆกัน เพื่อจะทำเป็นรูปร่างต่างๆของบายศรี
- ๔.หมูนี้นำแล้วใช้ที่เย็บลวดกระดาษเย็บ และหมูนี้นำตามขนาดที่ต้องการ
- ๕.ใช้ลวดแนบกับใบตอง พับตามขนาดที่ต้องการ แล้วนำไปแช่น้ำ ผสมกับน้ำมันมะกอก น้ำมัน ๑ ชวดเล็ก เทใส่รวมกัน
- ๖.ตัดโฟมตามขนาดของพานแล้วก็เอาใบตองที่ทำมาประกอบเข้าด้วยกัน
- ๗.เริ่มประกอบจากกลางขึ้นบน แล้วนำพานอีกอันมาวางข้างบนนำโฟมที่ตัดมาใส่พาน จากนั้นเอาใบตอง มาประกอบเข้าด้วยกัน
- ๘.พับใบตองไปในตัวเฉพาะ ไม่ต้องแยกทำ
- ๙.พับใบตองในรูปลักษณะต่างๆก่อนแล้วค่อยมาประกอบเข้าด้วยกัน ลักษณะของบายศรีแต่ละงาน งานบวช จะเป็นดอกไม้สีขาว ดอกพุท งานแต่ง ดอกรักเป็นหลัก และดอกดาวเรือง งานบวงสรวง ดอกไม้สีขาว

ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายสมพร หวังเจริญ

ประธานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลท้ายหาด อยู่บ้านเลขที่ ๒๘/๒ หมู่ ๓ ตำบลท้ายหาด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ปลูกพืชหลักได้แก่มะพร้าวพันธุ์น้ำหอม จำนวน ๒.๕ ไร่ เป็นหมอดินอาสา อาสาสมัครเกษตร ให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในชุมชนในการปรับปรุงบำรุงดิน

การเรียนรู้ : ๑. ดินผสมจากเปลือกกล้วย

๒. ที่ตัดขยะจากวัสดุเหลือใช้

๓. น้ำหมักชีวภาพ

ดินหมักจากเปลือกกล้วย (ดินพร้อมปลูก) เป็นดินชีวภาพสำหรับปลูกผลผลิตให้เราได้กิน ผลผลิตดีต่อสุขภาพ

ส่วนผสม พด.๑+ซีไก่+ซีหมู+เปลือกกล้วย (ถ้าไม่มีเปลือกกล้วยก็ใช้ใบไม้ที่กวาดได้ ไม่ต้องเผา) กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์กำลังจะจัดตั้งธนาคารปุ๋ย สนับสนุนโดย รทส. เป็นปุ๋ยชุมชนไม่เน้นขาย แต่เน้นแลกเปลี่ยน เช่น ซีวัว แลกปุ๋ย

ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น

นางอัญชลี สุขสมบูรณ์ธนา

ประธานศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

องค์ความรู้เรื่องการปลูกพืชแซมในสวนมะพร้าวเพื่อเพิ่มรายได้ หลักการปลูกพืชแซมสวนมะพร้าวเพิ่มรายได้ เนื่องจากมะพร้าวจะเริ่มให้ผลหลักจากปลูกประมาณ ๕-๖ ปี ดังนั้น ในขณะที่ต้นยังเล็กอยู่ จึงควรปลูกพืชแซมระหว่างแถวมะพร้าว เป็นประเภทพืชที่มีอายุสั้น อาจเป็นพืชไร่ เช่น สับปะรด ถั่วต่างๆ หรือพืชผัก เช่น พริกทอง แตงกวา แตงโม ข้าวโพดหวาน ฯลฯ เมื่อมะพร้าวโตขึ้น มีอายุ ๔-๕ ปี จะมีทรงพุ่มใหญ่ บังแสงแดด จึงไม่ควรปลูกพืชแซม เพราะจะได้ผลไม่คุ้มค่า และทำให้ต้นมะพร้าวโตช้า แม้เมื่อมะพร้าวมีอายุได้ ๑๒-๑๕ ปี (ใบ) จะเริ่มสั้นลง เปิดให้แสงแดดส่องถึงพื้นดินได้มากขึ้น จึงควรปลูกพืชยืนต้นที่เจริญเติบโตในที่ที่มีร่มเงาแซมลงในสวนมะพร้าว เช่น หม่อน กาแฟ โกโก้ พริกไทย ตีปาลี ละมุดสีดา กล้วย ฯลฯ

ประโยชน์ของการปลูกพืชแซม

๑. เพิ่มการใช้ประโยชน์ของพื้นที่
๒. ผลผลิตต่อพื้นที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากผลผลิตของพืชแซม และผลผลิตของมะพร้าวเพิ่มขึ้น
๓. รายได้ของเกษตรกรเพิ่มขึ้น

จังหวัดสมุทรสงครามเป็นสวนมะพร้าวที่ปลูกแบบยกร่อง การปลูกพืชแซมบนร่องสวนมะพร้าว ในจังหวัดสมุทรสงครามส่วนใหญ่ จะเน้น กล้วย พริกทอง มะนาว มะกรูด หม่อน เป็นหลักเนื่องจากเป็นพืชที่ไม่ต้องดูแลมาก แต่มีปัญหา น้ำเค็มที่ส่งผลกระทบต่อพืชแซมบ้างในช่วงฤดูแล้ง แต่การปลูกกล้วยตานีตัดใบตองขาย สามารถสร้างรายได้ดีให้กับเกษตรกร นางอัญชลี สุขสมบูรณ์ธนา เกษตรกรตำบลท่ายาท เล่าว่า ครอบครัวตนปลูกมะพร้าวเก็บผลขายแต่เนื่องจากรายได้ที่รับจากการขายผลมะพร้าวได้น้อย ตนจึงคิดอยากเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว จึงปลูกพืชแซมในสวนมะพร้าว โดยเน้นหลักเศรษฐกิจพอเพียงของรัชกาลที่ ๙ ปลูกผักกะเฉด ตะไคร้ มะกรูด มะละกอ มะนาว อ้อย ผักบุ้ง หม่อน กล้วยตานี ฯลฯ ปลูกกล้วยตานีเพื่อตัดใบตองขาย โดยจะตัดทุกวันอังคารและวันพฤหัสบดี จะมีพ่อค้ามารับที่สวน นอกจากตัดขายใบแล้ว ยังรับจ้างทำบายสีจากใบตอง ทุกวันนี้นอกจากครอบครัวตนเองจะปลูกกล้วยตานีแล้วยังส่งเสริมให้เกษตรกรในกลุ่ม ปลูกกล้วยตานีตัดใบตองขาย โดยกำหนดตัดพร้อมกันและกำหนดราคาส่งขายเอง ทำให้ได้ราคาที่พอใจไม่โดนกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการทำสวนมะพร้าว

ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายอิทธิเดช กาหดิษฐ์

ประธานศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เครือข่ายเทคโนโลยีเด่นของศูนย์เครือข่าย : การจัดการในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่อย่างเหมาะสม การนำไปใช้ประโยชน์ : การบริหารจัดการตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน/หลักสูตรการเรียนรู้ : ๑. การผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือน

๒. การเลี้ยงไก่ไข่

๓. การขยายพันธุ์กิ่งมะนาวแบบควบแน่น

๔. การเพาะเห็ดฟางในตะกร้า

๕. การเพาะถั่วงอกปลอดสารแบบตัดราก

๖. เศรษฐกิจพอเพียง

นายอิทธิเดช กาหดิษฐ์ ปราชญ์ชาวบ้าน ด้านการทำเกษตรอย่างยั่งยืนโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิตให้กับประชาชนตำบลท้ายหาด การทำเกษตรผสมผสาน ไม่ใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยใช้สารธรรมชาติทดแทน เลี้ยงไก่ไข่ เพื่อกินไข่ ลดรายจ่ายในครัวเรือน

น้ำชีวภาพจุลินทรีย์จากหน่อกล้วย

ประโยชน์ - ย่อยสลายได้รวดเร็ว ใช้หมักฟางข้าว ใช้แทน พต.๑ , พต.๒ ได้

- บำบัดน้ำเสีย

- ผสมอาหารให้สัตว์กิน ชีไม่เหม็น

- ไล่แมลง

- ล้างห้องน้ำ อ่างล้างขามได้

ส่วนผสม - หน่อกล้วย ยาวประมาณ ๑ เมตร (มีเหง้าและตอด้วย ยิ่งเหง้าเยอะยิ่งดี) นำมาสับ

- กากน้ำตาลผสมในอัตรา ๓๐:๑ => หมัก ๗-๑๔ วัน *** ถ้าหน่อกล้วยผอม น้ำน้อย ใช้น้ำมะพร้าวเติมได้

ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น

วิสาหกิจชุมชนบ้านเกือกกุล

โดย นายสุนทร สุขสมบุญธนา

เลขที่ ๑๑๑ หมู่ที่ ๔ ถนน ตำบลท้ายหาด อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม

เบอร์โทร. ๐๘๙๕๔๙๐๕๓๑

ชื่อผลิตภัณฑ์/บริการ : ไม้กวาดทางมะพร้าว

คุณสมบัติ : ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการสานไม้กวาดทางมะพร้าว ลดต้นทุนการผลิตเนื่องจากใช้วัสดุภายในท้องถิ่น ราคาถูก ใช้ได้นาน ย่อยสลายได้ลดปัญหามลพิษต่อสิ่งแวดล้อม และยังส่งเสริมรายได้ให้เกษตรกร สู้ภัยในชุมชน

องค์ประกอบ : ไม้ไผ่ลวก, ก้านทางมะพร้าว, เชือก, สีสปรีนโคส และลวด

ราคา ต่อ ด้าม : ๓๕.๐๐ บาท

ระยะเวลาการผลิต : ตลอดปี

แผนที่แสดงเส้นทางภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท้ายหาด

